

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 315/2021-43

Ústavný súd Slovenskej republiky z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom, Černyševského 26, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/43/2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. júla 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/43/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia navrhujú prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Zároveň žiadajú o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému v sume 3 000 eur a náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľov

2. Podľa sťažovateľov v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom zapríčineným okresným súdom. Uvádzajú, že žalobou z 25. júna 2014 žiadali, aby súd zaviazal žalovaného – Trnavskú vodárenskú spoločnosť, a. s., zaplatiť im náhradu vo výške 13 323,60 eur s príslušenstvom za stavbu potrubia kanalizácie splaškovej vody prechádzajúcu cez ich pozemok.

Vo veci nebolo dosiaľ meritórne rozhodnuté. V zmysle ustálenej praxe a legislatívy žiadali náhradu za obdobie ku dňu podania žalobného návrhu. Nepredpokladali, že dôjde k prieťahom v konaní, v dôsledku ktorých sa môže časť ich nároku premlčať. V priebehu konania bolo nariadené znalecké dokazovanie, pričom sťažovatelia navrhli, aby znalec určil výšku náhrady ku dňu vypracovania znaleckého posudku, aby mohli žalobu upresniť a aktualizovať, pretože v čase podania žaloby výšku náhrady nedokázali presne stanoviť. Okresný súd však ich návrh a požiadavku neakceptoval a uložil znalcovi vypracovať znalecký posudok k výške náhrady iba za žalované obdobie (do dňa podania žaloby), čo znalec vykonal. V tejto súvislosti sťažovatelia namietali, že v inej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5C/240/2014 zákonná sudkyňa akceptovala návrh žalobcov, uložila znalcovi vypracovať znalecký posudok na výšku náhrady k aktuálnemu stavu, pripustila zmenu žaloby, vo veci rozhodla a rozsudok súdu je právoplatný. Okresný súd však v predmetnej veci ich návrh neakceptoval, zmenu petitu nepripustil a odkázal sťažovateľov na podanie samostatného žalobného návrhu. Podľa sťažovateľov tak okresný súd v napadnutom konaní postupuje neefektívne a neekonomicky, svojím postupom neodôvodnene vyvolal potrebu vedenia ďalšieho súdneho sporu medzi rovnakými účastníkmi z rovnakého právneho titulu, len za iné obdobie, čo si vyžiada podanie novej žaloby, vypracovanie nového znaleckého posudku a s tým spojené náklady. Navyše, súčasný zdravotný stav sťažovateľa [REDAKOVANÉ] je mimoriadne nepriaznivý, sťažovateľ veľmi ťažko znáša právnu neistotu. Sťažovatelia podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy 27. mája 2020, ktorú predseda okresného súdu vyhodnotil ako dôvodnú. Sťažovatelia sú názoru, že napadnuté konanie nemožno hodnotiť ako zložitú vec a svojím prístupom prieťahy nezavinili. V dôsledku prieťahov v napadnutom konaní vznikla sťažovateľom ujma vo výške 6 000 eur, preto požadujú priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur pre každého zo sťažovateľov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania s chronologickou špecifikáciou úkonov súdu a strán sporu. Uviedol, že výšku požadovaného finančného zadosťučinenia považuje za neprimeranú. Sťažovatelia 27. mája 2020 doručili predsedovi okresného sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorou žiadali o nariadenie termínu pojednávania. V nadväznosti na to predseda okresného súdu požiadal o vyjadrenie zákonného sudcu, oboznámil sa s obsahom súdneho spisu a zistil, že vo veci bol nariadený termín pojednávania na 2. júl 2020, pričom predvolanie na pojednávanie bolo sťažovateľom doručené 3. júna 2020. Vzhľadom na dovtedajšiu dĺžku konania (doba od podania žaloby) však bolo potrebné konštatovať, že sťažnosť na prieťahy v konaní bola opodstatnená. V danej veci bol preto nariadený dohľad predsedu súdu nad plynulosťou konania až do právoplatného skončenia napadnutého konania. Rozhodnutie vo veci samej bolo vydané v lehote troch mesiacov od nariadenia dohľadu predsedu okresného súdu. Okresný súd netrvá na uskutočnení ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

4. K veci sa vyjadril aj zákonný sudca, ktorý uviedol, že vec mu bola pridelená na rozhodnutie v máji 2017 ako súčasť balíka prerozdeľovaných vecí (450 vecí v jeden deň, z toho takmer 80 reštančných vecí nad 5 rokov, pričom z hľadiska reštančnosti v danom čase vec sťažovateľov

patrila medzi veci s kratšou reštančnosťou). Dovtedy predchádzajúci zákonní sudcovia (vzhľadom na katastrofálny stav reštančných vecí na okresnom súde) vo veci nepojednávali ani raz. Zákonný sudca vo veci nariadil pojednávanie na február 2019, ktoré z dôvodu jeho dočasnej práceneschopnosti bolo nevyhnutné odročiť. V predmetnej veci bolo vzhľadom na jej skutkový a právny stav potrebné po prvom pojednávaní nariadiť znalecké dokazovanie, pričom znalcovi bola uložená lehota na vypracovanie znaleckého posudku 60 dní od doručenia spisu, ktorá mu bola na jeho žiadosť následne predĺžená do 28. júna 2019. Keďže ani v predĺženej lehote znalecký posudok súdu nepredložil, okresným súdom mu bola uznesením z 2. júla 2019 uložená poriadková pokuta v sume 500 eur. Aj napriek uvedenému bol znalecký posudok zaslaný okresnému súdu až 5. augusta 2019. Znalecký posudok bol zaslaný stranám na vyjadrenie, na čo reagoval žalobca podaním z 2. septembra 2019, ktoré bolo podľa obsahu vyhodnotené ako neúplné. Na výzvu okresného súdu sťažovateľa podanie doplnili 17. februára 2020. Vzhľadom na situáciu spojenú s opatreniami proti šíreniu vírusu COVID-19 a následné prijatie zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony termín pojednávania v období marec až jún 2020 nebol nariadený. Dlhší časový odstup od nariadenia znaleckého dokazovania po rozhodnutie vo veci samej bol spôsobený viacerými faktormi – nedodržaním stanovenej lehoty znalcom, neúplným podaním vo veci samej zo strany sťažovateľov po doručení znaleckých posudkov stranám a vyhlásením núdzového stavu v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19. O skutočnosti, že sťažovateľa podali sťažnosť na nečinnosť predsedovi okresného súdu, zákonný sudca nemal vedomosť (do 1. júna 2020) a bez ohľadu na sťažnosť termín pojednávania v predmetnej veci nariadil už 27. mája 2020 na 2. júl 2020. Na pojednávaní 2. júla 2020 bolo rozhodnuté o návrhu sťažovateľov na zmenu (rozšírenie) žaloby, doplnené dokazovanie čítaním listín, strany dostali možnosť sa opakovane vyjadriť a bolo rozhodnuté o zamietnutí návrhov na dokazovanie, ktoré zákonný sudca považoval za nadbytočné. Pojednávanie bolo odročené na účel umožnenia stranám sporu pripraviť si záverečné reči. Na pojednávaní 28. júla 2020 odzneli záverečné reči strán s tým, že pojednávanie bolo odročené na účel vyhlásenia rozsudku na 27. august 2020. Proti rozsudku podali sťažovateľa odvolanie, následne prebiehali úkony v odvolacom konaní, pričom 14. decembra 2020 bola vec predložená Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov.

III.2. Replika sťažovateľov:

5. Sťažovateľa vo svojej replike uviedli, že zotrvávajú na svojej argumentácii a súhlasia s upustením od pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

6. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Navyše, účastníci na uskutočnení ústneho pojednávania netrvajú.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata ústavnej sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je založená na tvrdení sťažovateľov o existencii zbytočných prietahov v napadnutom konaní zapríčinených okresným súdom, ktorý nevykonal dokazovanie v rozsahu navrhovanom sťažovateľmi (aj vo vzťahu k ich nároku za obdobie po 31. máji 2014) a nepripustil zmenu žaloby, čo si vyžiada podanie novej žaloby, vypracovanie znaleckého posudku, vznik ďalších nákladov. Takýto postup okresného súdu sťažovatelia považujú za nehospodárny, neefektívny.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, sťažovatelia sa žalobou v napadnutom konaní domáhajú voči žalovanému poskytnutia finančnej náhrady za obmedzenie ich vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – pozemkom, na ktorých sa nachádza kanalizácia, ktorej stavebníkom bol žalovaný. Ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva.

14. Ako už ústavný súd uviedol (bod 8), argumentácia sťažovateľov obsiahnutá v ústavnej sťažnosti je postavená na tvrdení o neefektívnosti, nehospodárnosti postupu okresného súdu spočívajúceho v nevykonaní, resp. nedoplnení dokazovania a v nepripustení zmeny žaloby týkajúcej sa nároku za obdobie po 31. máji 2014 (sťažovatelia sa žalobou doručенou okresnému súdu 27. júna 2014 domáhali nároku za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014, pozn.).

15. Ústavný súd, viazaný dôvodmi ústavnej sťažnosti podľa § 45 zákona o ústavnom súde, hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania, berúc do úvahy tiež správanie sťažovateľov v priebehu súdneho konania, pričom vychádzal z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vyjadrenia okresného súdu a vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 15C/43/2016.

16. Ústavný súd z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu zistil, že žalobcovia sa žalobou doručенou okresnému súdu 27. júna 2014 domáhali voči žalovanému zaplattenia sumy 13 323,60 eur s príslušenstvom ako nároku na náhradu za obmedzenie ich vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam – pozemkom, na ktorých sa nachádza kanalizácia. V zmysle príloh žaloby (č. 1. 33) žalovaný nárok predstavuje náhradu za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014. Na pojednávaní konanom 16. mája 2018 pred okresným súdom obe sporové strany navrhli vykonanie znaleckého dokazovania. Na výzvu okresného súdu sťažovatelia 19. septembra 2018 okresnému súdu predložili otázky, ktoré žiadali položiť znalcom. Sťažovatelia žiadali (okrem iného), aby znalec určil výšku trhového nájomného za obdobie od 13. decembra 2010 do termínu vypracovania znaleckého posudku.

17. Okresný súd uznesením z 11. januára 2019 nariadil znalecké dokazovanie, za znalca ustanovil Ing. Juraja Sedláčka, pričom úlohou znalca bolo zodpovedať, ako a v akom rozsahu sú sťažovatelia obmedzení stavbou – kanalizáciou umiestnenou na nehnuteľnostiach v ich vlastníctve a aká bola výška obvyklého trhového nájomného za nájom týchto nehnuteľností, na ktorých sa nachádza kanalizácia, a to za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014.

18. Sťažovatelia následne vo vyjadrení z 2. septembra 2019 k vypracovanému znaleckému posudku Ing. Sedláčka uviedli, že navrhli znalecké dokazovanie k výške nároku za časový úsek od 13. decembra 2010 do termínu vypracovania znaleckého posudku, znalec však vypracoval znalecký posudok len za obdobie do roku 2014, sťažovatelia teda navrhujú, aby súd uložil znalcom vypracovať dodatok na určenie ceny nájmu od 2010 do 14. augusta 2019, súčasne upravujú text žalobného návrhu tak, že požadujú istinu 13 323,60 eur za obdobie od 1. januára 2011 do 14. augusta 2019, pričom petit žalobného návrhu (úroky z omeškania) upravia podľa doplneného znaleckého dokazovania.

19. Okresný súd uznesením z 30. januára 2020 vyzval sťažovateľov na doplnenie podania z 2. septembra 2019. Konštatoval, že z podania z 2. septembra 2019, ktoré podľa obsahu posúdil ako zmenu žaloby, zistil, že sťažovatelia sa domáhajú zaplattenia dlžnej istiny za iné obdobie (1. 1. 2011 – 14. 8. 2019), ako bolo uvedené v žalobe (1. 1. 2011 – 31. 5. 2014), pričom tento

rozpor treba odstrániť, nie je zrejmé, čoho sa sťažovatelia domáhajú, nie je možné jednoznačne určiť podstatné skutkové tvrdenia odôvodňujúce zmenu žaloby.

20. Sťažovatelia podaním zo 17. februára 2020 doplnili svoje podanie z 2. septembra 2020. Uviedli, že museli formulovať žalobu a rozsah obdobia, za ktorý požadujú náhradu k obdobiu uplatnenia nároku, teda nemohli ju požadovať do budúca. Na druhej strane nemohli predpokladať, že v konaní dôjde k tak rozsiahlym prieskumom, ktoré nezavinili. Považovali preto za rozumné, že keď sa bude realizovať znalecké dokazovanie na objektivizáciu výšky náhrady, upravia svoju žalobu vzhľadom na obsah znaleckého dokazovania. Keďže napriek ich požiadavke vykonať znalecké dokazovanie za obdobie od 13. decembra 2010 do termínu vypracovania znaleckého posudku znalec Ing. Sedláček vypracoval posudok iba za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014, sťažovatelia predkladajú znalecký posudok Ing. Fuzáka, vyhotovený pre účely stanovenia náhrady za užívanie iných pozemkov, ktoré sú však z hľadiska ich umiestnenia porovnateľné s oceňovanými pozemkami v tejto veci. Prienikom oboch znaleckých posudkov možno stanoviť hodnotu nájmu za obdobie po 31. máji 2014. V tomto smere navrhujú vypočítať oboch znalcov. Sťažovatelia sa návrhom na zmenu žaloby domáhajú náhrady za obmedzenie svojich vlastníckych práv k pozemkom za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. decembra 2019, pričom vzhľadom na doterajšie dôkazy a svoju argumentáciu výška požadovanej istiny zostáva nezmenená (13 323,60 eur). V závere uvádzajú, že zmenu žaloby chceli vykonať až po doplnení znaleckého posudku, ale keďže súd rozhodol inak, činia tak teraz.

21. Okresný súd na pojednávaní 2. júla 2020 zmenu žaloby navrhnutú sťažovateľmi podaním z 2. septembra 2020, doplnenú podaním zo 17. februára 2020, nepripustil. Návrhy sťažovateľov na doplnenie dokazovania znaleckým posudkom č. 74/2019 vypracovaným Ing. Fuzákom, ako aj výsluchmi znalcov Ing. Juraja Sedláčka a Ing. Fuzáka zamietol. Okresný súd vo vzťahu k uvedenému v odôvodnení rozsudku z 27. augusta 2020 konštatoval: *„Súd nevykonal dokazovanie znaleckým posudkom č. 74/2019 vypracovaným Ing. Fuzákom ako aj výsluchmi znalcov Ing. Juraja Sedláčka a Ing. Fuzáka, nakoľko mal za to, že toto by bolo nadbytočné a nevhodné, pričom žalobca predmetné dôkazné prostriedky navrhoval vykonať predovšetkým na preukázanie skutočností, ktoré sa netýkali predmetu konania (bez dôvodného obohatenia za obdobie do 13.12.2010 – 31.5.2014) ale skutočností týkajúcich sa rozšírenia žaloby, ktorá mu však na pojednávaní dňa 2.07.2020 uznesením súdu nebola pripustená, nakoľko pripustenia rozšírenia žaloby tak ako ju žiadal žalobca by bolo nevhodné a predovšetkým výsledky doterajšieho dokazovania by nebolo možné použiť v konaní o zmenenej žalobe.“*

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v priebehu konania navrhli rozšírenie svojej žaloby (o nárok za obdobie od 1. júna 2014 do 31. decembra 2019). Okresný súd však návrh na zmenu žaloby nepripustil s poukazom na nevhodnosť a skutočnosť, že výsledky doterajšieho dokazovania by nebolo možné použiť v konaní o zmenenej žalobe. V nadväznosti na to tak okresný súd nevykonal ani sťažovateľmi navrhnuté dokazovanie vo vzťahu k nároku za obdobie po 31. máji 2014. Ústavný súd k tomuto uvádza, že v prípade, ak by okresný súd zmenu žaloby pripustil, predmetom konania by bol nárok za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. decembra 2019. Pokiaľ by teda po pripustení zmeny žaloby predmetom konania bol (okrem iného) naďalej aj nárok za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014, nejaví sa ako opodstatnené tvrdenie okresného súdu, v zmysle ktorého výsledky doterajšieho znaleckého dokazovania (a aj ďalšieho doterajšieho vykonaného dokazovania), vzťahujúce sa na nárok za obdobie od 13. decembra 2010

do 31. mája 2014 (uplatnený pôvodnou žalobou), by nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe. Pripustenie zmeny žaloby by si akurát vyžiadalo doplnenie dokazovania o dokazovanie vo vzťahu k nároku po 31. máji 2014. V postupe okresného súdu tak v tomto smere badať prvky neefektívnosti.

23. Na druhej strane je ale potrebné súčasne zdôrazniť fakt, že sťažovatelia sú v napadnutom konaní od počiatku právne zastúpení. Okresnému súdu v priebehu konania pred nariadením znaleckého dokazovania uznesením z 11. januára 2019 neavizovali svoj zámer svoju žalobu rozšíriť (uplatnením nároku aj za obdobie po 31. máji 2014). S ohľadom na uvedené k stavu, keď okresný súd nepristúpil k doplneniu dokazovania a nepripustil zmenu žaloby, čiastočne prispeli aj samotní sťažovatelia. Okresný súd nemal dôvod nariadiť znalecké dokazovanie aj vo vzťahu k nároku za obdobie po 31. máji 2014, ktorý v čase nariadenia znaleckého dokazovania uznesením z 11. januára 2019 nebol predmetom konania, resp. ktorého sa sťažovatelia explicitne v tom čase nedomáhali. Sťažovatelia iba v podaní z 19. septembra 2018, v ktorom vymedzili otázky pre znalca, uviedli, že znalecké dokazovanie žiadajú vykonať vo vzťahu k obdobiu od 13. decembra 2010 do termínu vypracovania znaleckého posudku, nijako však nezdôvodnili, prečo chcú, aby súd nariadil znalecké dokazovanie v tomto rozsahu, keď žalobou z 27. júna 2014 sa domáhali nároku iba za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. mája 2014. Sťažovateľom nič nebránilo vo vzťahu k okresnému súdu prejavíť vôľu domáhať sa uspokojenia nároku za obdobie po 31. máji 2014 spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti, a to už v čase uskutočňovania procesných úkonov pred nariadením znaleckého dokazovania (teda do 11. januára 2019). Sťažovatelia tak ale učinili až po vypracovaní znaleckého posudku Ing. Sedláčkom, keď v podaní z 2. septembra 2019 v spojení s podaním zo 17. februára 2020 navrhli zmenu žaloby, v zmysle ktorej sa domáhajú nároku za obdobie od 13. decembra 2010 do 31. decembra 2019. Berúc do úvahy uvedené, neefektívnosť postupu okresného súdu, spočívajúcu v nedoplnení dokazovania a v nepripustení zmeny žaloby, podľa ústavného súdu s ohľadom na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľov nedosahuje ústavnoprávnu intenzitu odôvodňujúcu vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to ani pri zohľadnení tvrdeného nepriaznivého zdravotného stavu sťažovateľa [REDACTED].

24. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

25. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

26. Ústavný súd vo vzťahu k jeho viazanosti dôvodmi ústavnej sťažnosti v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde poukazuje na odbornú literatúru:

27. „Z dôvodu vyhnutia sa výkladovým nejasnostiam zákonodarca preto výslovne normatívne upravil viazanosť ústavného súdu rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, aby nebolo pochyb, že ústavný súd nebude za navrhovateľa určovať rozsah ústavného prieskumu ani vyhladávať konkrétne dôvody, pre ktoré sa navrhovateľ obracia na ústavný súd.

Dôvody návrhu (kvalitatívna stránka ústavného prieskumu) predstavujú opísanie toho, z akých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov navrhovateľ považuje právny predpis, medzinárodnú zmluvu, rozhodnutie, opatrenie či iný zásah za nesúladný s Ústavou SR. Z dispozičného princípu,

ktorým je ovládané konanie pred ústavným súdom (s výnimkou konania podľa čl. 129a Ústavy SR) vyplýva aj viazanosť ústavného súdu dôvodmi, ktoré navrhovateľ vo svojom návrhu uvedie. Aj pri dôvodoch návrhu ústavný súd zásadne akceptuje autonómiu vôle navrhovateľa a ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvádza inak, nemá možnosť rozhodovať ultra petitem a rozširovať ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý navrhovateľ požaduje (navrhuje).

Z viazanosti ústavného súdu dôvodmi návrhu vyplýva aj povinnosť navrhovateľa uviesť dostatok skutkových tvrdení, právne relevantné dôvody vo vzťahu k namietanému porušeniu toho-ktorého ústavného práva alebo slobody (ústavnoprávnu argumentáciu).“ (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 257).

28. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že konanie bez zbytočných prietáhov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

29. Ústavný súd konštatuje, že iné okolnosti (okrem vytykaného neefektívneho postupu okresného súdu, spočívajúceho v nepripustení zmeny žaloby, nedoplnení dokazovania), ktorými by sťažovatelia konkretizovali pochybenia okresného súdu v jeho postupe v súvzťažnosti s namietaným porušením ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. vymedzili prípadné konkrétne časové úseky nečinnosti okresného súdu alebo špecifikovali prípadnú ďalšiu neefektívnu činnosť okresného súdu), neuviedli. V tomto smere poukaz sťažovateľov na dátum podania žaloby (vo všeobecnosti trvanie súdneho sporu na jednom stupni v dĺžke viac ako 6 rokov v okolnostiach tej-ktorej veci môže, no nevyhnutne automaticky nemusí viesť k záveru o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pozn.) a konštatovanie existencie zbytočných prietáhov predsedom okresného súdu je všeobecný a z pohľadu splnenia povinnosti vymedzenia konkrétnej, relevantnej argumentácie v ústavnej sťažnosti v zmysle § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde nepostačujúci, vágny. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že k bližšej špecifikácii nedostatkov v postupe okresného súdu nedošlo ani v stanovisku sťažovateľov, ktorým reagovali na vyjadrenie okresného súdu k ústavnej sťažnosti.

30. Priebeh napadnutého konania, vyplývajúci z vyžiadaného spisu okresného súdu, indikuje, že v konaní dochádzalo k určitým kratším aj dlhším obdobiam nečinnosti i k neefektívnej činnosti. Ústavný súd je však viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), neprislúcha mu v konaní iniciovanom podľa čl. 127 ústavy aktívne, z vlastnej vôle vyhľadávať dôvody opodstatňujúce vyslovenie porušenia uvedených základných práv ani nahrádzať aktivitu sťažovateľov, ktorí sú pred ústavným súdom obligatórne zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom a ktorým povinnosť uvedenia konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu ich základných práv a slobôd, explicitne vyplýva z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

31. V predmetnom prípade neprichádzalo do úvahy ani vyzvanie sťažovateľov podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti pre absenciu uvedenia náležitostí v zmysle § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Nešlo totiž o prípad, keď by

ústavná sťažnosť neobsahovala žiadne konkrétne skutkové a právne dôvody tvrdeného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovatelia uviedli jeden takýto dôvod (neefektívnosť, nehospodárnosť postupu okresného súdu v súvislosti s nedoplnením dokazovania a neprípustením zmeny žaloby), ktorý však ústavný súd vyhodnotil ako taký, ktorý sám osebe nedosahuje potrebnú relevanciu pre účely možnosti konštatovania porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov.

32. Sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti konkretizovaný neefektívny postup okresného súdu ústavný súd nevyhodnotil ako taký, ktorý by dosahoval ústavnoprávnu intenzitu, odôvodňoval vyslovenie porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom iné konkrétne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažovatelia v ústavnej sťažnosti, neuviedli. Pri nutnosti rešpektovania § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd nemohol sám iniciatívne nielen vyhľadávať, no ani prihliadať na prípadné iné pochybenia okresného súdu predstavujúce zbytočné prietahy v napadnutom konaní, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel.

33. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené ako celku a rozhodnutie o prikázaní všeobecnému súdu vo veci konať, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadostučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

34. Ústavný súd, berúc do úvahy dôvod nevyhovenia ústavnej sťažnosti, zdôrazňuje, že tento nevyhovujúci nález nie je prekážkou uplatnenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov novou ústavnou sťažnosťou, ktorá by svojím obsahom umožňovala poskytnúť ústavno-súdnu ochranu vo všetkých relevantných segmentoch kritizovaného postupu okresného súdu v konaní sp. zn. 15C/43/2016. Totožnosť veci ako rozhodujúci determinant prekážky *rei iudicatae* zakotvenej v § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde je totiž daná nielen zhodou základných práv a slobôd, porušenie ktorých sa navrhuje vysloviť, nielen identitou účastníkov konania, nielen identitou rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým k porušeniu základných práv a slobôd malo dôjsť, ale aj identitou rozhodujúcich skutkových okolností a dôvodov (§ 45 zákona o ústavnom súde) týkajúcich sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa (Babják, M. in: Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck. 2020, s. 328).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu